

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefericite nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
retrimit.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukes, Heinrich
Schalk, Rudolf Mosse, A. Oppeliks
Nachfolger; Anton Oppeliks, J.
Dannner; în Budapesta: A. V.
Goldberger, Keisern Bernat; în
Bucurosci: Agence Havas, Buc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Kuroiga & Lidmann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o colonă 8 cr. și
50 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în săptămânul di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Anunțurile pentru Brașov
administrațiunea piața mare,
Târgul Inului Nr. 30: etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 183.

Brașov, Mercuri, 21 August (2 Septembrie)

1896.

Mórtea lui Lobanov.

Deși se aștepta de mult visita
Țarului și a Țarinei la curtea din
Viena, ea a format și formază încă
un obiect principal de discuțiune în
presa europeană.

Nu mai trebuie să spunem, cât
de mult cade în cumpăna politicei
europene individualitatea Țarului ru-
sesc, dela a căruia voință absolută
peste vastul său imperiu atěrnă așa
de mult, atěrnă chiar pacea lumii.

Lucru firesc, dér, că această lume
politică și nepolitică din statele eu-
ropene urmărește cu cea mai mare
atențiune și încordare toți pașii pu-
ternicului potentat, tălmăcindu-i în
fiă-care di, ca să afle și să scie, la
ce se pôte aștepta în urma lor mâne
și poimăne.

Tot așa natural este, că Țarul,
fiind și el numai un om cu puteri
mărginite fizice și intelectuale, tre-
buie să se slujescă în conducerea îm-
părăției sale de bărbați, pe cari îi
afă mai harnici și mai apți pentru
acesta.

Intre consilierii împăratului Ru-
siei ocupă fără îndoelă cel mai în-
semnat post în totă împărăția mi-
nistrul de externe, care mai înainte
purta titlul de cancelar. Dela capa-
citatea acestuia și dela inclinările și
direcțiunea sa politică atěrnă foarte
mult, ba de multe-ori totul, nu nu-
mai în conducerea politică esternă,
dér și în ce privesce politica internă
a Rusiei.

Unul dintre cei mai influenți
ministri de externe rusesci a fost,
fără îndoelă, și principele Lobanov
Rostovsky, căruia Parțele nemilose
i-au tăiat de-odată firul vieței, toc-
mai într'un moment, când privirile
întregei lumi politice și diplomatice
europene erau așintite asupra acti-
vității sale.

Imprejurarea, că prințul Loba-
nov a însoțit pe Țarul la Viena, a
tost interpretată într'un sens, ce da

acestei visite de curtoasiă și o deo-
sebită importanță politică.

Scim, că Lobanov a fost chiă-
mat, la postul său însemnat de mi-
nistrul de externe rusesc, din Viena,
unde era deja de câți-va ani repre-
sentantul Rusiei la curtea austriacă.

Cât de mult a știut să câștige
el simpatia și stima acestei curți
a dovedit-o mai bătător la ochi fap-
tul, că la despărțirea sa, împăratul
Francisc Iosif i-a conferit marile
cordon al ordinului S-lui Ștefan în
brilante, cel mai mare ordin, ce se
dă bărbaților de stat streini. Din
causa această, împăratul nici n'a mai
avut cu ce să-l decoreze acum, cu
ocasiunea visitei Țarului, ci l'a cin-
stit dăruindu-i un vas de-o frumseță
rară și de mare preț.

Ar fi fost un lucru foarte riscat,
de-a voi cineva să conchidă dela
politica actuală a lui Lobanov asu-
pra planurilor sale în viitor; dér
era de-ajuns de-ocamdată, că în sta-
tele europene și în deosebi în sta-
tele triplei alianțe se înrădăcinase
convingerea, că prințul Lobanov
urmază înafară o politică prudentă
și lipsită de ori-ce caracter violent,
care în fond se infățise ca cea mai
puternică sprijinire a intențiunilor
pacifice manifestate de Nicolae II.

Lobanov Rostovsky trecea în-
tre diplomații ruși ca unul dintre
cei mai buni cunosători ai rapor-
torilor Angliei și Austro-Ungariei.
Cunoscerea acestor state, cari sunt
cele mai importante rivale ale Ru-
siei în Orient, avea, se'nțelege, pen-
tru viitoră chiămare a ministru-
lui de externe rusesc o deosebită
gravitate și acestei cunoștințe se
atribue mai mult chiămare lui Lo-
banov în fruntea resortului de es-
terne.

Vădăram, că în timpul din urmă
Lobanov întinse córdă cea mai ami-
cală față cu Austro-Ungaria. Și cum-că
la visita din săptămâna trecută au
domnit aceleași intențiuni pentru sus-

ținerea raporturilor cordiale dintre
ambele state, cărora le dăduseră
espresione mai dălele trecute Amba-
sadorul Kapnist și contele Golu-
chowsky în notele schimbate în afa-
cerea dăruirii sabiei lui Rakoczy,
o dovedește acuma tonul foilor ofi-
ciose din Viena și Petersburg. Aceste
foi adecă constată, că în Viena cu
ocasiunea visitei Țarului s'a stabilit
o deplină armoniă cu privire la po-
litica de pace, ceea ce nu va ră-
mâne fără influință nici asupra eve-
nimentelor din Orient.

Ei bine, acum de-odată s'a ră-
turnat un stělp puternic al acestei
politice de înțelegere. Acesta este
prințul Lobanov, care re'ntorcân-
du-se cu părechia imperială în Ru-
sia, ca să asiste la sântirea catedra-
lei din Kiev, a murit fără de veste
pe drum.

Fi-va succesorul lui Lobanov
pětruns de aceleași vederi și de acel
spirit pacinic, ca răposatul ministru
de externe?

Ētă o întrebare, care a produs
mari îngrijiri pretutinden și a făcut
să scađă cursurile la bursele din
Viena și Berlin etc. Ētă ce dă o
deosebită gravitate casului neaștep-
tat al morții septuagenarului mi-
stru de externe rusesc!

„Incetarea pasivității“.

Sub acest titlu, „Erdélyi Hiradó“
din Clușiu publică un articol prim,
care din mai multe puncte de ve-
dere e foarte caracteristic și merită
a fi cunoscut și din partea cetitori-
lor noștri. Ētă cum se exprimă și
ce combinațiuni scie să facă fôia
ungurască din actuala stare politică
a Românilor:

„Nu suntem între aceia, cari se bu-
cură de paguba altuia, dér cu tôte ace-
stea“ — ăice fôia ungerască — „învrăj-
birea ivită între agitatorii naționaliști și
desbinarea, ce-a urmat între ei în timpul

din urmă, ne umple inimile de sinceră bu-
curiă.

„Ne bucurăm, nu pentru-o prin acés-
tă desbinare vedem pe adversarul nostru
ajuns la cea mai estremă slăbire a sa, ci ne
bucurăm pentru-oă suntem convinși, că în-
vrăjbirea această va convinge pe cetățenii
naționalităților, precum și pe o parte a
conducătorilor lor, cari până aci prin-
tr'o eróre comisă în bună credință au
stat pe terenul agitațiunilor anti-patrio-
tice, că nu pôte să fiă bună, nu pôte
să fiă dréptă cauza, în cere pisma in-
dividuală, glosia personală și fofta de
mărire dominéză în așa măsură mare asu-
pra acelora, cari întot-déuna s'au străduit
să se încungiere cu cununa de spină a mar-
tiriului desinteresat.

„Cum-că întru cât este motivată
această speranță a noastră, deja acum o pu-
tem constata cu mulțămire. Tot mai mult
se ventiléză scirea îmbucurătoare, că o
parte dintre conducătorii naționalităților
s'au hotărât, ca eșind din pasivitate, să ia
parte activă în viața constituțională a sta-
tului maghiar“.

După această fôia ungerască se
încercă să arate, ce bine și ce „pa-
triotic“ ar fi, decât Români ar pă-
răsi pasivitatea. Articolul și-l în-
cheiă astfel:

„Decă conducătorii naționaliști în
faptă vor realiza planul ivit acum cu pri-
vire la pășirea lor pe teren constituțional,
atunci ei vor contribui în mod puternic la
deplina expresiune a puterei statului maghiar
în acest an al mileniului, și vor lua prin
acesta parte meritorică la serbarea mileniului.

„Măcar de s'ar întâmpla așa!“ es-
clamă la urmă șovinista fôia ungerască.

Recomandăm espectorările de
mai sus pline de nădejde pentru șo-
vinismul domnitor, deosebitei aten-
țiuni a celor, pe cari îi privesce mai
de-aprópe. De-altmintrelea noi avem
nădejdele noastre, cari, se'nțelege, se
bat în capete cu nădejdele adversa-
rilor neamului nostru. Viitorul va
arăta, care din două e mai întemeiată.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Poporațiunea Bulgariei de Nord.

(Fine.)

Populația împărțită pe religiuni este
foarte interesantă; ea ne arată numărul to-
tal al Turcoilor, precum și proporția, în
care dēnșii se găsec amestecați cu popu-
lația autohtonă bulgară. Astfel vedem, că
numărul total al Musulmanilor, în cele 13
județe ale Bulgariei dintre Balcani și Du-
năre, este de 501.640 suflete*), stăruind,
cea mai mare parte, precum am arătat mai
sus, în cele cinci județe dela marginea de
răsărit a țării, și anume: în județul Rus-
ciuc, Silistra, Varna, Razgrad și Șumlia.
Cel mai mare număr de Turci față cu creș-
tinii se afă în județul Silistra, unde stau
peste 206 Musulmani față de 100 creștini;
în județul Șumlia numărul lor este de
aprópe îndoit ca al creștinilor; ér în Razgrad
110 Turci la o sută creștini. Județele unde

Musulmanii sunt mai puțin numeșoi sunt
Vidinul și Lomul, toamai la extremitatea
opusă a țării, acolo unde inoepe a se re-
vêrsa peste Dunăre populația românească.

După cum am mai arătat în rapór-
tele mele asupra situației generale a ju-
dețelor din circumscripția acestui consulat,
emigrarea Musulmanilor continuă, și nu se
va opri decât când ultimul Turc va trece
peste Balcani; această emigrare este așa de
însemnată, că cumpănesce, prin perderea
numerică ce pricinuesce populației, exce-
dentul de nasceri destul de numeșos.

De aci reese și motivul pentru care
Bulgarii au fost atât de liberali în legea
lor asupra dobândirii cetățenesci; în aceste
13 județe, la o populație de aprópe două
milióne suflete, nu sunt decât 9.000 Evrei,
diate cari socotesc oă mai mult de jumé-
tate sunt próspeți sosiți din Ungaria și din
România. Proporția lor nu este nici de 5
individi la suta de locuitori.

În suma totală, proporția între populația
creștină și acea de alte religiuni este de
405 la suta de creștini, cifră destul de în-
semnată; dér Bulgarii nu sunt nici bigoți,

nici măcar religioși și se ocupă prea puțin
de credințele religioșe ale compatrioți-
lor lor.

Numărul Bulgarilor catolici sporesce,
dér nu prin trecerea și adă a Bulgarilor la
catolicism, departe, ci prin emigrarea celor
din Banatul Ungariei, cărora se dau aci
aprópe gratuit pământurile părăsite de
Turci.

Numărul copiilor dela nascere până
la 20 de ani este de aprópe jumătate al
întregei populații, ér al celor în etate dela
40 ani în sus, pe jumătatea numărului co-
piilor, adecă de un sfert al populației to-
tale. Apoi mai observăm, că la individi în
etate dela 20 la 40 ani, numărul total al
femeilor întrece pe acela al bărbaților, ér
în parte îl întrece în noué din trei-spre-
dece județe. Acesta confirmă părerea, că
datele statistice sunt greșite din lipsa dela
casele lor a grădinarilor, cari în genere
sunt între aceste două vârste.

În ce privesce pe centenari, trebuie
să observăm, că cei mai puțin la număr
sunt în județele unde Musulmanii sunt în
majoritate: însemnă óre această, că Turcoii

trăesc mai puțin, ori că bătrânii au pără-
sit o țără, unde nu le mai convine să
trăescă? Eu mă plec a crede a doua
părere.

Ce privesc numărul emigrațiilor din
România, și în spezial din Dobrogea în
Bulgaria cele mai mari cifre de locuitori
născuți în România se găsec în județele
Varna și Silistra, vecine cu Dobrogea ro-
mână și în județul Rusciuc; afară de câte-
va sute — două sau trei — de Evrei, toți
ceilalți aprópe până la cifra de 3.158 sunt
țărani de origine Bulgari din Dobrogea.
Prin celelalte județe individi arătați ca
născuți în România sunt sau Evrei sau Ro-
mâni desertori, sau Bulgari de origine, cari
după liberarea principatului au trecut în
patria lor. În județul Varna mai sunt a-
própe 3.800 individi, Bulgari emigrați din
Basarabia și Germani din Rusia, stabiliți
pe pământurile părăsite de Turci.

Populația Bulgariei de Nord este for-
mată de 1.224.060 Bulgari, și 597.085 Ne-
bulgari, ceea ce ne dă o proporția de 67,3
Bulgari la suta de locuitori. Cei 597.085
Nebulgari se împart în 475.041 Turci, Tă-

*) În acest număr intră și câte-va mii de
Țigani musulmani.

Incă o sentință a tribunalului dela Alba-Iulia.

Am anunțat deja în numărul de Duminică rezultatul procesului intentat tinărului student în drept Aurel Ciato, fiul repositatului avocat în Blășiu Ludovic Ciato.

Acest proces și sentința adusă de tribunal este erăși una din ilustrațiile stărilor anormale dela noi, cari permit astfel de urmări și astfel de judecăți. Eța pe scurt cum s'a petrecut acest proces monstruos în felul său în ziua de 28 August n. înaintea tribunalului din Alba-Iulia.

După-ce s'a constituit tribunalul președinte fiind Korbuly, ér juđi Daniel și Guardszoni s'a cetit apoi actul de acusațiune compus de procurorul Csiky, în care se arată, că în 28 Iunie 1895 la o convenire a abiturienților (bacalaureaților) din Blășiu s'au cântat cântece ațitătore, ér studentul universitar Aurel Ciato sé fi rostít o vorbire, în care se fi fost cuprins și următorul pasagiu agitatoric și primejdios statului: „Nu vé temeți amicilor, acuși va sosi timpul când vor veni frații noștri din România și atunci vom arăta noi Maghiarilor cine suntem“.

Actul de acusațiă mai impută studentului Aurel Ciato și vătămarea de onóre comisă față de un factor postal.

Acusatul se declară, oă va vorbi numai românește. Președintele vrea sé-l împedece, dér în cele din urmă trebuie sé-i concedă a vorbi în limba lui maternă, ér nefiind talmaciu de față, procurorul se oferă a face pe talmaciu.

Urmézá ascultarea martorilor. La ascultare, precum am arătat deja, martorii români n'au fost admiși, ci numai doi gendarmi și un medic ungar, ér dintre Români numai cei doi păzitori de nópte puși în mișcare de gendarmi. Nici medicul, nici acești păzitori n'au auđit ce s'a vorbit, păzitorii au auđit numai cântându-se „Deșteptă-te Române“ de cătră studenți.

Procurorul în vorbirea sa de acusațiune susține, că studenții au cântat la convenirea lor cântece agitatorice, și că și acusatul a ațităt în vorbirea sa contra națiunii maghiare și susține ca moment agravant, că tóte acestea s'au petrecut în Blășiu, cere pedepsirea pe basa §. 172 al codului penal și a §. 261 pentru vătămarea factorului postal. După acésta și-au ținut vorbirea: apărătorul d-l avocat Rubin Patifa din Alba-Iulia și în urmă a vorbit acusatul Aurel Ciato.

Incheindu-se pertractarea, tribunalul a pronunțat sentința ce o cunoșcem deja: un an închisóre de stat și 400 fl. amendă pentru agitare. și 5 zile arest și 50 fl. amendă pentru vătămarea de onóre, precum și purtarea cheltuelilor procesului.

Lăsăm sé urmeze aici vorbirea acusatului.

Vorbirea de apărare a d-lui Aurel Ciato.

Onorate d-le President, Onorat Tribunal! M'afi adus aci pe banca acusaților pe motivul, ca ași fi agitat la ură contra națiunii maghiare și pro secundo, pentru oă aș fi vătămăt onórea unui onorabil cetățén, care în aeolași timp este și oficiant de stat. O sé lámuresc puțin cestiunea, în firma speranță, că D-vóstră veți fi destul de indulgenți de a mă asculta cu cea mai încordată atențiune; cu atât mai virtos, că vé promít înaintea, oă în întreg decursul cuvântului meu, voiú păstra tonul rece și obiectiv și nu voiú intra cu D-vóstré în nu sciu ce discuțiuni teoretice séu principiare. Imi veți concede însă, ca înainte de a intra în meritul lucrului sé arăt pe scurt, oăt de necorectă, cât de greșită a fost procedura On. Tribunal prin punerea mea sub acusă...

Procurorul: (ca mușcat de șerpe dá cu pumnul în masă, sare sus, îndrugă cuvinte agitate și sférșesce cu cuvintele, că el nu póte suferi criticarea procedurii tribunalului, și folosirea terminilor de „necorect“ și „greșit“ din partea acusatului.)

Președintele: Indrum la ordine pe acusat, și nu-i permit sé critizeze procedura tribunalului.

Acusatul: Ei bine, Onorate d-le Președinte, dér eu nu înțeleg, și nu pot înțelege resonul, ce l'a îndemnat pe acest Onor. Tribunal, sé respingă fasionările atător martori cinstiți și cu mintea la loc, pe ridicolul, absurdul și imposibilul motiv, că ei sunt connaționali de ai mei, și în mare parte prietini. Déca s'ar admite în justițiă și astfel de motivări, atunci am ajunge acolo, că libertatea și viața cetățenilor, sé fi dependentă în cel mai absolut mod, dela discrețiunea tribunalelor. Cred însă, atât ca om, care este pătuns de ideile și de modul de gândire al secolului present, și cred și ca student, care m'am dedicat sciințelor iuridice și de stat, că acest Onorat Tribunal nu va duce lucrurile acolo, încât sé fi silit a trage o dungă peste tóte convingerile mele. Da! In evul vechiu era admisă teoria, ca acusatul pe o simplă bănuială sé trebuia să sé legitimizeze, astađi însă este în contra spiritului legilor moderne, ca acusatul sé fi silit a documenta, ceea ce acusatorul nu pote sé susțină. — Dér nu putea Onor. Tribunal sé mă pună sub acusă, déca considera fasionările martorilor, nici din motivul, că întregii afaceri îi lipsesce cu totul caracterul publicității...

Procurorul: (tipă, sbiară, face semne agitate, până ce pe urmă)

Președintele: (oare nu înțelege românește) provóca din nou la ordine pe acusat, amenințându-l, oă déca va mai continua cu criticarea procedurii tribunalului, îi va detrage cuvântul.

Acusatul: O sé mă acomodez observațiunilor onor. President, n'o sé mai critizez procedura onor. Tribunal, ci voiú

tari, Cerkezii, aprópe 60.000 Români, peste 8.000 de Greci și 54.000 alte naționalități: Sêrbi, Ruși, Albanezi, Cehi, Germani, Evrei, etc.

Populația românească este mai numărósă în județele dunărene, și anume în județele Vidin 30.450, Vrața 9.706, Șistov 8.223, Rusciuc 4.150 și Lom 2.729. In județul Vidin Români forméză o masă compactă stabilită în aprópe 100 comune. Ei sunt mai toți emigrați din Oltenia, își conservă bine limba, portul, obiceiurile și relațiile lor familiare cu frații lor de peste Dunăre. Causale emigrării, ce și ađi continuă mai slab, este adevérat, sunt pe de-o parte lipsa de pământ în Oltenia, diferența impositelor și altor nevoi, provenite din modul arenățesec de cultură din România, dér mai ales faptul, că în Bulgaria, sub dominațiunea Turcilor, creștinii erau scutiți de serviciul militar.

Cel mai mare număr de sciitori de carte il găsim în județele Târnova și Sevlievo, și este dat mai tot de grădinarii de zarzavaturi. Scoțénd aceste două județe, proporția „cititorilor“ în celelalte 11 județe

cade de'a 20 la 10%; județele tóte împreună dau un procent de 14 sciitori de carte la suta de agramați.

Numérul străinilor ce petrec în Bulgaria nu atinge cifra de 15.000 indiviđi la o populație de 1.821.000 locuitori; proporția lor de 8 la mia de locuitori este în adevér una din cele mai scăđute, ce se póte vedé în Europa, afară póte de Grecia.

Populația urbană a Bulgariei de Nord este împărțită în 34 de comune urbane cu 298.673 locuitori și într'o proporție de 16.4% din totalul populației.

Orașele cele mai însemnate ca populație sunt: mai întâi Varna și Rusciuc, cu aprópe aeolași număr de 28.100 locuitori, apoi vine Șumla cu 22.500, și urméză Plevna, Vidinul, Șiștovul și Razgrad, apoi Târnova Vrața, Silistra și Dobrici. Tóte celelalte, în număr de 23, au mai puțin de 10.000 locuitori; vre-o 14 dintr'ensele nu sunt decât nise sate mari, reședințe de subprefecturi, cari nu au nici câte 5.000 locuitori.

cerca sé intru în apărarea strictă, deși nu am o acusare legală și admisibilă în contra.

Onorate D-le President, Onorat Tribunal! In séra diley de 28 Iunie, fiind concert în localul hotelului „Univers“, m'am hotărít sé merg și eu, pentru ca sé ascult o musică bună, care pe de-asupra, spre ironia momentului, era o musică unгурescă. Am plecat așadéră cu cele mai curate și nevinovate intenții. In sala de alături, cu ușile și ferestrele închise, își petreceau abiturienții din acel an școlastic, cari îndată ce ne-au observat, au avut amabilitatea de a ne pofti în cercul lor intim pentru ca séra de despărțire sé o petrecem împreună. Eu, cere nu am avut motive sé-i refus, ci din contră m'am simțit obligat prin căldurosa lor invitare, m'am dus împreună cu ceilalți colegi dela Universitate, cu cari petreceam alătura. Românului îi place sé cânte, și astfel nici toastele și cântecile însuflețitoare nu au lipsit. Eu încă am aflat de bine sé vorbesc, și motivul pentru acésta mi-l'a dat prezentarea în mijlocul nostru a profesorului Gavrilă Precump. Am ținut un toast de bineventare, tractând cu deosebire în cuvântul meu, despre creșterea modernă a tinerimii, și am accentuat, am scos în relief, ca notă esențială a creșterii moderne, caracterul, purcedénd din convingerea, că numai caractere mari pot sé produce și acțiune mare.

• In timpul acesta însă doi gendarmi voiau cu ori ce preț sé-și spargă drum până la noi la masă și eventual sé ne împărăștie. Abia la insistența otelierului și a prof. Gavrilă Precup au abđis de planul lor. Nu au încetat însă cu purtarea lor provocătoare, nu s'au depărțat de pe la ferestre și de pe la uși, ci chiámând și pe păzitorul de nópte, il îndemnau într'una (vé rog sé nu vé bufnescă risul) ca se ne aducă el la reson. La 12 óre, depărțându-se mai mulți abiturienți din Blășiu, s'a pus capăt și petrecerii nóstre. Pe drumul până la locuința mea, un coleg dela Universitate m'a petrecut până acasă. Abia ajuns însă la portă, aud ceva șgomot, și pe urmă observ cum din localul poștei, care este în imediata vecinătate cu locuința noastră, 2 gendarmi în frunte cu epistolierul desolid ușa și în liniște se apropie și se opresc în fața noastră. Am stat o clipă față în față, până ce în fine epistolierul cu o impertinență ne mai pomenită, il atacă pe colegul meu, murdărindu-l cu presupunerea, că el ar fi lovit cu bastonul în trăsura poștei. Nu sciu și nu înțeleg, cum m'am putut stăpâni în fața acestei mișlesci ofense, atâta însă sciu, că după ce la insistența mea, ei nu au voit sé se depărteze și au păstrat și mai departe tonul acela infam de provocător, atunci mi-am eșit din fire, și în contra obiceiului și fineței, ce mă caracteriséză, i-am aruncat și vorbe insultătoare. Acesta este curatul adevér. Și acum după ce am espus faptul, permiteți-mi ca sé trec din nou la partea primă a acusei, rezervându-mi dreptul, ca după ce mi-am făcut datorința și după ce am lámurit cestiunea primă, sé pot trece și la a doua.

(Va urma.)

Aménunte dela visita Țarului.

Numai acuma, după ce a trecut visita Țarului, publică diarele aménunte interesante din diley, pe cari el le-a petrecut în capitala monarchiei nóstre.

In ziua primirei festive și a intrării Țarului în Viena nu-i era permis nimérui să stea pe loc, și numai un moment, pe trotoare, căci numai deoăt se apropiau de el poliști, și îi dizeau: „Nu sta în loc, poftim pléca mai departe!“ și în cas de lipsă se folosiau chiar și de forță brachială. Erau însă unii indiviđi provócuți cu câte un „Passirschein“ — adecă cu un bilet galben pe care era scrisă licența cu litere negre, — cari puteau sé trecă chiar și prin cordonul de soldați, dér numai până la 10 óre a. m., din care moment nici acéștia nu mai avură dreptul sé se folosescă de amntital bilet.

Nici chiar membrii pressei nu aveau dreptul sé se misce cum voiau, ci trebuiau

sé stea îndesuși la spatele dragonilor, hussarilor și a infanteriștilor.

La intrare în oraș, Țarul la început fú surprins de împrejurarea, că poporul sta atât de aprópe de echipagele de curte, dér în fine se împacă cu situația și începú a saluta afabil în tóte părțile.

In strada „Prater“ o damă entusiasmată erună din ferestra unei case un buchet mic de roze spre trăsura, în care se afla Țarina. Buchetul de abia ajunsese jos, și de-odată vre-o 10 poliști alergară ca sé se convingă, că óre nu-i dinamită, ér alții urcară scara respectivei case pentru-oă sé ia la interogatoriul pe dama cutezătoare.

Peste tot, se dize, că stradele, prin cari treceau Țarul și Țarina, furnicau de poliști secreți, și e lucru interesant, că párechia imperială rusescă de loc nu se ținca de program, ci în momentul din urmă se făceau schimbări în acela.

In séra reprezentațiunei festive dela operă, Țarul párea a fi fórte încurcat și de-aci urmă, că óspeții înalți nu se aședară în loja imperială în ordinea prefiptă, așa că Țarina ședú la stânga monarchului nostru. Cu tóte că împératul Francisc Iosif și archiducesa Isabela își dedeau tóta truda ca sé întrețină în mod plăcut pe óspeții lor, totuși atât Țarul cât și Țarina erau fórte reci și de-abia rosteau câte-va cuvinte.

In fine se asigură, că pe Vienesi nu i-a prea încăldít visita Țarului, deóre-ce ei sunt deprinși sé fi tractați mai prietinesc și mai negenat, nu însă cu atâta strictetă și răcelă.

SCRIRILE DILEI.

— 20 Septemvra.

Episcopul Popea, din incidentul vísitei, ce a făcut'o Lugoșului și din incidentul adunării Asociațiunei, care este tot-odată cea dintâi parochiă a diecesei sale, a ținut în biserica gr. or. un discurs cătră poporul credincios, care merită a fi cunoscut în cercuri cât mai estinse. De aceea il vom publica în numărul nostru de Duminică.

— 0 —

Subvenții maghiare în România. Tóte diarele din Budapesta au primit câte o petițiă isoălită de preotul catolic Albert Ludwig din Craiova, petițiă, pe care diarele o recomandă „tuturor patrioților generoși“. Preotul Albert Ludwig din Craiova — comunitate care numără 2000 de Unguri catolici, printre cari 197 copii în virstă de șoolă — e fórte serac și nu póte procura tóte mijlocele necesare pentru existența școlei confesionale. Guvernul român. cerénd ca școlă acésta sé se supue regulilor higienice cerute de legile țerei, esistă pericolul ca școlă unгурescă sé fi închisă, din lipsă de fonduri și-adaogă preotul — „prin acésta copii națiunei ungare s'ar pierde cu desévêrsire“. In consecință cere ajutorul „inimelor caritabile maghiare“. La acestea „Timpul“ observă următoarele: „Când scim, că guvernul unгурesc interđice școlile române de peste munți sé primescă ajutoré din România, nu putem deoăt recomanda „tuturor patrioților generoși“ din Ungaria petițiă preotului catolic Albert Ludwig din Craiova“.

— 0 —

Mania maghiarisării. Președintele societății de maghiarisarea numelor, Telkes Simon, se adresase nu de mult cătră ministrul de interne ung. cu rugarea, ca acesta sé provóce pe toți acei funcționari supuși lui, cari pórtă nume străine, ca sé-și maghiariseze numele. Se vede, că ministrului șovinist i-a plăcut idea lui Telkes, căci îndată a și dat ordin căpitănelui poliției din Budapesta ca sé esopezeze maghiarisarea numelor acelor poliști cari au nume nemaghiare. Deci înainte de tóte poliția — și numai după acésta vor urma celelalte brauze „administrative“.

— 0 —

Noul comandant al corpului 12 de armată. „Pest. Ll.“ dela 28 Aug. publică un comunicat, în care se spun pe scurt următoarele: Postul comandantului de corp

din Sibii, devenit vacant prin mórtea locotenentului-mareşal Galgoczy, s'a umplut mai în grabă decât cum se îndatină de regulă. Causa acestei măsurii grabnice sunt în prima linie manevrele, cari nu pot fi dirijate în lipsa comandantului suprem; mai departe este şi faptul, că numai în timpul manevrelor i-se dă ocaziune comandantului de corp de-a se pune în contact mai de aproape cu trupele, şi de a-se convinge despre pregătirea lor. Nou numitul comandant al corpului de armată din Ardeal, locotenentele-mareşal Emil Probst cav. de Ohstorff este unul dintre puţinii generali austriaci, cari au mai luat parte la o campanie. Se ştie, că e un soldat foarte erudit, energic şi plăcut în viaţa socială.

—o—

Şarlatanism cu „luteria de classe“. „Alkotmány“ publică un articol lung asupra faimósei „luterii de classe“ a lui Heintze din Budapesta, arangiată din *incidentul milenului* şi cu *aprobarea guvernului*. Fóia ungréscă arată, că cu această luteria s'a făcut o *înşelătorie colosală* şi conjură pe toţi Ungurii, ca prin testament să lase urmaşilor lor sfatul, de-a se înspăimânta chiar şi numai de ideea, de-a cumperi losuri pentru „luteria de classe“. — Şi să nu uităm că luteria s'a arangiat în cinstea milenului şi cu învoirea directă a guvernului!!

—o—

Zăpadă în Austria. În mai multe părţi ale Austriei a căzut zăpadă în ziua de Sf. Maria (15 August stil vechi). La Gastein, întreaga regiune din vale e acoperită cu zăpadă. Recolta e nimioită. Temperatura e aproape de zero grade. La Tamsweg zăpada au căzut pe munţi şi în vale e înaltă de şase centimetri. Temperatura era de 3 grade Réaumur. La Liezen totă regiunea prezintă aspectul ce-l are de obicei în Ianuarie. Munţii sunt cu totul acoperiţi de zăpadă. Munţii din jurul lui Reichenhall sunt de asemenea acoperiţi cu zăpadă. În ajun, un uragan puternic se deslănţise asupra localităţilor St.-Wolfgang, Kammer, Bocklabrück şi Brunn. În Elveţia a căzut de asemenea zăpadă multă pe munţi. În cantonul Graubünden e iernă în totă regula. S'au organizat excursiuni cu săni şi se patinează de-a binele.

—o—

Producţiune. Inteligenţa română din Poiana-Sărată va arangia o *producţiune dramatico-teatrală*, împreună cu dans: Duminea în 25 l. c. s'era, — la carea prin această toţi doritorii de-a participa se primesc de invitaţi. — Venitul curat va fi destinat spre ajutorarea copiilor săraci. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămintă şi se vor chita pe cale diaristică.

Viltórea adunare generală a Asociaţiunii, după cum scim, s'a hotărât a se ţine anul viitor în Mediaş. A fost invitată însă prin telegrame nu numai din partea Românilor din Mediaş, ci şi din partea Românilor din Deva. Invitarea Devanilor a fost susţinută la adunarea din Lugoş din partea d-lui *Francisc Hossu Longin*, care a fost autorizat din partea Românilor din Deva, ca să invite şi personal Asociaţiunea, de a-şi ţine viltórea adunare în Deva. D-l inginer *Onorin Tilea* a susţinut invitarea Românilor din Mediaş, aducând ca motiv împrejurarea, că în Deva s'a mai ţinut odată o adunare a Asociaţiunii, ér în apropierea Devei s'au ţinut în anii din urmă încă alte două adunări (la Hăşeg şi Sebeşul săsesc), pe când la Mediaş nu s'a ţinut nici-odată. În fine s'a hotărât, ca adunarea viltóre să se ţină în Mediaş.

Pentru completarea raportului nostru mai amintim aici, că la adunarea din Lugoş şi-au avut raportorii lor următoarele diare: „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“, „Dreptatea“, „Unirea“, „Fóia Poporului“, „Vulturul“, din Bucuresci: „Românul“, „Voinea Naţională“, „Timpul“, „L'Indépendance Roumaine“, „Adevărul“, „Lumea Nouă“, „Gazeta“, „Dreptatea“, „Constituţionalul“, „Revista Tinerimii“; din Buda-

pesta: „Bud. Hirlap“, „Országos Tudositó“, „Magy. Hirl.“; din Lugoş: „Südungarn“; din Timişóra: „Temesvarer Ztg.“

Lupta pentru limbă.

Astăzi se pertractează înaintea tribunalului din Cernăuţi un interesant proces, stând adecă pe baza acuşaţilor o preutésă română văduvă, cu numele *Maria Cerneavschii*, pentru că a avut curagiul să-şi apere dreptul limbii sale faţă cu un funcionar german.

Etă ce scrie „Gazeta Bucovinei“ despre acest cas unic în felul său:

„Violarea drepturilor noastre peste tot, şi a dreptului limbii noastre în special, a devenit azi o ocupaţiune de predilecţie a oficianţilor noştri administrativi. Nu-i chip să eşi cu ei la cale! Îi arezi, îi pui sub nas paragraful, care-ţi prescrie să te foloseşti de limba ta în ţeră; cu toate acestea funcionarul nostru n'aude, nu vede şi nu vrea să soie, că în Bucovina tot mai trăiesc încă un popor, care-şi are şi el limba sa, limba română, prin lege recunoscută şi ea de limbă a ţerei! Decă stăruim pentru acest drept, deoa faci rezistenţă — şi trebuie să faci, pentru-că un nemernic şi un păcătos este Românul, care nu ţine morţiş la limba şi la drepturile sale — funcionarul nostru te ia de guler, îţi arată uşa şi te scote afară chiar şi atunci, când îi ceri o chitanţă română pentru banii tăi greu muncii, pe cari lui îi dai să-şi asigure traiul de amplotat! Ér asta mulţo pătesc dintre Românaşii noştri, dér tac şi tac pentru totdeuna; tac însă numai aceia, cari sunt laşi şi nu-şi cunosc datoria.

„Aşa a păţit-o şi dómna preotésă văduva *Maria Cerneavschii* cu un funcionar de perceptoria din Siret. „Domnia sa însă n'a tăcut, căci are inimă românească şi curagiul civic de a-şi apăra dreptul limbii sale. Pentru acest curagiu al său, d'nsa este pirită de funcionar şi adusă pe banca acuşaţilor. Pertractarea finală în procesul ei se ţine tocma acum, Marţi, în 1-a Septembrie st. n. la tribunalul din Cernăuţi. Pertractarea acesta va fi un cas interesant, dér totodată şi un puternic îndemn pentru stăruirea omului pe lângă dreptul său recunoscut prin lege.

Turburările din Constantinopol.

Scirile mai nouă sosite din Constantinopol raportază asupra turburărilor de acolo următoarele:

În urma ameninţărilor Turcilor, că vor *nimici rasa armeană*, domnesce o mare gróză printre notabilii armeni, cari au scăpat dela măceluri. În cartierele armene lipsa proviziunilor e foarte mult simţită. Miniştrii de război şi de marină au dat ordin trupelor să împiedece cu energiă disordinele şi să nu participe la ele. Afacerile sunt paralizate.

După o comunicaţiune oficială s'au găsit într'o şcolă de fete dela Cumkapu, *65 de bombe încărcate*.

Se asigură, că ministrul de război actual, va fi înlocuit prin *Abdullah-paşa*, fost comandant militar în Creta.

Se ştie, că Pórtă a primit alaltăeri o înştiinţare dela comitetul armean, în care acesta ameninţă, că *revoluţionarii îşi vor reîncepte lucrarea* o activitate, deoa măcelurile celor nevinovaţi nu vor înceta până peste două ore. Ambasadorii au primit aceeaşi înştiinţare.

Tot alaltăeri o bandă de mohamedani s'a îndreptat spre insula Principilor, pe o corabie locală; a încercat să debarce acolo, dér a fost împiedecată de populaţia insulei, care e compusă numai din Greci. Acest fapt se consideră ca o probă, că străinii şi ne-mohamedanii din Constantinopol ar putea să respingă cu uşurinţă atacurile poporaţiei musulmane, decă ei s'ar organiza.

SCRIRI ULTIME.

Budapesta, 31 August. Ministrul de externe rusesc, principele *Lobanoff Rostowski* a murit subit ér la 8 ore

s'era, aflându-se pe trenul curţii rusesce în apropiere de gara Lepe-towka. Ţarul, pe care mórtea ministrului său l'a sguduit foarte tare, a depeşat numai decât să vină din Petersburg la Kiew consilierul intim *Şişkin*, adlatusul decedatului ministru. Se ştie că *Lobanoff*, deja în Viena nu se simţea bine şi mórtea lui a urmat după un atac de *apoplexiă*.

Bucuresci, 31 August. Foile opoziţionale din Bucuresci aduc scirea, că în afacerea procesului intentat de *Perieteanu-Buzéu* membrilor actualului comitet al Ligei pentru evacuarea localului, ce-l folosesc Liga, s'a judecat azi în *contumaciam*, adecă în absenţa defensorilor şi apărătorilor lor. Se ştie, că procesul, care era al 23-lea la rând, a fost strigat cu mult mai de vreme, pe la 10¹/₄ ore şi în câteva minute, comitetul Ligei a fost în absenţă condamnat la *evacuarea imobilului, admitându-se esecutiă provisorie*. Advocaţii comitetului Ligei au făcut apel la tribunal contra acestei hotărâri şi au cerut *suspendarea esecutiiei*.

Literatură.

În editura librăriei E. Zeidner din Braşov a apărut: „*Sintaxa limbii germane*, întocmită pentru clasele superioare ale şcolilor medii, precum şi pentru preparandii, de *Nicolau N. Pilişia*, profesor la gimnasiul român gr. or. din Braşov“. Preţul broş.: 1 fl. 25 cr.

DIVERSE.

Ţarul şi Jidanii din Paris. Un raportor al diarului „*Figaro*“ a avut nu de mult un interview cu „*grand-rabin*“-erul *Iaddoc-Khán* al Jidanilor din Franca. L'a întrebat, cum vor primi ei, Jidanii, pe Ţarul Rusiei, cu ocaziunea vizitei sale la Paris. Rabinerul *Iaddoc Khán* răspunde: „Cu toate că ne dóre foarte mult noua şi stricta ordinaţiune, prin care cei de-o credinţă cu noi din Rusia au avut de-a suferi atât de mult, totuşi că bunii Francesi şi bunii patrioţi ţinem de datorinţă, ca şi noi să ne alăturăm la veselia generală. Decă în programul serbărilor se va prescrie să se ţină pentru Ţarul servicii divine, atunci vom ţine şi noi, ca şi celelalte confesiuni. Jidanii francezi, ca cetăţeni, tocmai cu aşa cinste şi supunere se pórtă faţă cu Ţarul Rusiei, ca şi catolicii şi protestanţii. Din incidentul morţii Ţarului *Alexandru III*, noi încă am ţinut în sinagoga noastră requiem pentru sufletul lui şi când Ţarul *Nicolae II* s'a suit pe tron, Jidanii ruşi au jurat în sinagogă credinţă şi supunere noului domnitor. Colonia Jidanilor-ruşi din Paris e foarte însemnată, dintre 50.000 Jidani, peste 15.000 sunt Ruşi. Pentru aceea şi suntem noi atâţia aici, pentru-că guvernul rusesc ne-a espulsat din Rusia. Pe timpul lui *Alexandru II* ordinul de espulsare n'a fost atât de sever ca acum. Cei mai mulţi Jidani au fost espulsaţi din Basarabia, de unde cea mai mare parte s'au dus în America şi Franca. Jidanii din Franca sunt părinţi buni de familie, inteligenţi, ómeni sirguincioşi şi cei mai mulţi dintre ei sunt mecanici şi măestri de lemnaşi. Îndată ce însă în Rusia se vor îmbunătăţi stările, toţi se vor reintórce în patria lor, deoarece îi atrage iubirea de patriă. Dintre cei emigraţi nici unul nu e răsvrăţitor, deoarece Ruşi, fiă ei de ori-ce religie, sunt cu cea mai mare supunere şi credinţă faţă de domnitorul lor. Aşa-déră colonia Jidanilor din Paris la serbările patriotice din Octomvre va lua parte cu trup şi suflet.“ Să nu se uite, că aceste laude la adresa „patriotismului“ jidovesc le aduce însuşi hahamul lor, „*grand-rabiner*“-ul din Paris!

Reclame caraghiose. Nu demult se întâmplă în Amsterdam, că un tânăr bine îmbrăcat sări de pe un pod, pe unde umblau mai mulţi ómeni în apă. După câte-va

minute tînérul apărî de-asupra apei în mână cu un plouar, pe care era scris: „*Cioolada X. este cea mai bună*“. Cât-va timp tînérul a mai inotat încóde şi încolo, până a ajuns la ţermure, apoi se urcă într'o trăsură, care-l aştepta şi dispărî. O reclama americană mai interesantă e următoarea: Un om era osândit la spânzurătoare şi înainte de-ai pune gâdele funia în gât, osânditul ceru voia se vorbescă ceva publicului aflător acolo. I-sa permis şi osânditul cu ton înalt îşi începî vorbirea: „Nici când n'aş fi ajuns aici, decă încontinuu aş fi folosit săpunul de Y.“ Se ştie, că pentru reclama acesta, fabricatorul de săpun a dat osânditului la mórte 10.000 florenţi, din cari de sigur s'a ajutorat bine familia sa.

Gheaţă artificială. Pe ori şi ce economă o póte interesa modul cum se póte pregăti acasă, în timpul cel mai scurt, gheaţă artificială. Spre scopul acesta se se iée o ólá de lut, în care se pun 100 grame de piétră pucioasă şi peste aceasta se varsă 50 gr. apă şi în fine se mai varsă încă sodă, care conţine 30 gr. de sulfure. În amestecătura acesta, se pune un vas mic cu apă, care voim să îngheţe, se mişcă în continuu şi după câte-va minute apa din vasul micuţ va fi îngheţată.

Voci din public*).

Constituţionalismul bisericesc în Arad.

Arad, Iulie 1896.

(Fine.)

Dér preoţii din Arad sunt însărcinaţi şi cu „*echivalent-ul*“. Curios! În 1868 datul 3 Noemvre cu Nr. 434, congregaţiunea comitatului Arad prin organele sale — vice-comitele şi protonotarul — a emis un ordin cătră toate protopreţurile în sensul, ca dela 1 Ianuarie 1869 preoţii, învăţătorii şi notarii, ca numai usufructuari ai pământurilor ori caselor beneficali — să nu fiă suscepti şi însărcinaţi cu solvirea de echivalent. De atunci menţionaţii nici nu sunt suscepti în conspecte. Şi acel ordin s'a esplicat şi comunicat şi din partea Vener. Consist. în 1872 cu toate oficiile par. din diecesă, cu adausul, că „*echivalentul*“ să se suscópă în spelele culturale, pe conta cassei bisericesci, dér preoţii şi învăţătorii ca atari sunt scutiţi de solvirea lui. Aradul şi aci face excepţiune! Póte că se mai află vre-o câteva comune bisericesci în comitat, unde subverséză casul serios, ca în Arad, dér eu dau cu socotéla, că acelea parochii vor fi dintre cele provédute cu preoţi mai tineri. Ei nu pot avé scire de celea petrecute cu două decenii şi jumătate mai înainte, pentru-că ordinele nu s'au mai repeţi. Avisul acesta însă se le servescă şi acestora spre orientare! — Nu trebuie să se tolereze violenţele de drept! Nu fă preoţimea indolentă, ci caute să sufocheze probele anarchiste ori abusive! Trebuesc demascaţi agitatorii!

M'am cam abătut dela obiect, dér éoa revin! Decă comitetul paroch. din Arad „*per nefas*“, a suscept şi pe preoţi între contributorii la cult, pentru ce n'a observat o proporţiune umană, ecuă şi leală? Dér écă ce iregularitate a comis. Eu nu am nici o avere în Arad; din salariul meu ca paroch capétă capelanul Bodea ¹/₃ parte — şi mai câte accidente etc., — mai solvesc eu arenda de casă bisericii 200 fl. Ér *Gavril Boda* are propria casă şi pe lângă venitul de ¹/₃, mai capétă dela cealaltă parochia 300 fl. şi totuşi eu sunt tacsat cu arno de 8 fl., ér *Bodea* cu 3 fl. şi celalalt par. *Traian Vatian* ér cu 3 fl.! Nu apare de aci ore „*malafides*“? Organele comitet. dórá nu-şi vor da silinţa a interpreta şi acest adevér în mod sinistru, şi să se popularizeze prin mistificaţiuni tendenţioase!

III.

Dér organele comitetului par. din loc apar de ómeni passionaşi, nici pe departe nu sunt obiectivi. Se abat „*pro lubitu*“ dela

* Pentru forma şi cuprinsul celor publicate sub rubrica acesta Redacţiunea nu ia răspunderea

datorințele, ce le impun §-ii 6, 7, 8, 9, 10, 14 și 16 din stat. org. și nu respectă dispozițiunile din Nrii 4, 5, 7 și 8 din § 7. Președintele comitetului susține cu mare autoritate juridică: că proiectul de spese culturale nu are să se subțernă sinodului par. pentru supra-revisiune, confrontare, supra-censurare și aprobare, ci simplaminte îl elaborează comitetul, apoi îl predă notarului să-l țină în localul său 14 zile, pentru eventualele reclame, ăr după expirarea celor 14 zile comitetul însuși îl declară de aprobat și îl aplică la moment! Și pentru ce să nu poți nega președintele, că se practică așa, îl întreb: Nu și-a validat afirmațiunea sa în formă acesta cu proiectul pe 1895, de care sinodul par. și protopopul nu are nici o scire, și totuși îl cunsideră de valid, și îl pune și în practică?!

Ba încă mai mult: se adresează la magistratul orașenesc, pentru mână de ajutor la incassarea speselor neprimite, neaprobat de sinodul parochial! Nu voesce să înțelégă D. Oncu, că comitetul e ales de sinod, și nu vice-versă, și că numai sinodul e autoritate respective legislațiune în parochii! Lucru ușor de înțeles: președintele sinodului parochial are drept a disolva sinodul (§ 11) din stat. organ — pe când comit. par. stă sub supraveghierea sinodului par. (veđi Nr. 7 § 7 din stat. apoi Nrii 8 și 11 din § 23 al statutului organic!) Nu se prefacă D. Oncu. căci e jurist!

E curios totuși, cum se procedează în Arad și în cauzele de ovațiuni bisericesci, așa numitele gratulațiuni de an nou. Cine conduce deputațiunea bis. acuma de vre-o 3—4 ani? — Președintele comitet. par. Dr. Nicolau Oncu, numit în „Dreptatea“ popa Nicolae! Ce ironiă! — Ce....! Ar mai trece, decât și-ar conduce corporațiunea sa, der când conduce un sinod, și vorbește în numele poporului român ortodox din Arad, un luman și nu un preot, cum nu se mai practică nicăiri în lumea creștină, atunci trebuie să mă esprim categoric: ești prea îndrăzneț, D-le Oncu! Trebuie că ai altă ținută în vedere, și nu, nu sublimitatea cauzei bisericesci! Eu sunt îndreptățit să presupun că cauți și umbli după popularitate, ca să poți lucra, după cum te-ai lăudat în 1891, la restaurarea sistemului bisericesc. Și-ți mai spun: că cu conducerea d-tale de deputațiuni bisericesci ai voit să provoci și să inscenezi scandal, întocmai precum ai probat și cu eșirea din sinodul paroch. în 16 (28) Iunie. Der D-le! „Nu-ți băga limba, unde nu-ți fierbe ăla!“ — „Cuique suum“, Domnule.

Deci să bine-voescă Ven. Consist.:
1) Relativ la eietarea de spese culturale a dicta o cheiă sigură, și a delega și o comisiune specială, d. e. pe D-nii Giorgiu Purcariu comptabil și pe învățătorul Iosif Moldovan. Acastă comisiune apoi să compună și eietarea pentru anul 1895 și pe cea pe 1896, seu să se deslege o anchetă formală, pentru-că, după experiență, actualul comitet seu se face naiv, seu are intențiuni seducătoare.

2) Ai dicta: să respecteze statutul organic, și autoritatea și competența superiorului seu sinod parochial!

3) Să nu calce în picioare dreptul protopopesc, care se pôte valora și prin alte mijloce regulatoare, mai stricte!

4) Actualul președinte al comitetului parochial să fiă oprit a mai conduce deputațiunile, ce după natura lucrului aparține la bisericanii, și asupra cărora nu numai nu are nici un drept, ci din contră eu nu l'am nici rugat, nici autorizat să mă substituiescă, ăr neautorizat de mine, comite abus de disciplină prin conducerea lor; decât singur nu-și va corege intenționatul și tendențiosul paș, se pôte trezi cu intervențiune polițială. Deci nu provóce scandal! Observe-și cercul de activitate și competență, și mai mult nu!

5) Pentru conducerea noului sinod ordinar să se delege un asesor consistorial d. e. Dionisiu Popoviciu, ori alt preot, d. e. capelanul meu Gavril Bodea din loc, căci eu nu voesc să particip la aducerea de concluse după rația de partidă, clică și conventicule; ci după dispozițiunile statutari și regulamentari, cari înaintea ómenilor dela „Victoria“ — și organe ale comitetului par. — și înaintea aderenților lor, nu au nici o valóre, nici nu se iau în considerațiune!

Eu la locul meu imi voi face apoi datorința, la carea mă autoriséză legea, iubirea de neam, dragostea bisericescă, scrupulii oficiali, și interesarea de drept, echitate și egalitate; aștept însă ca comitetul paroch. să se uite la activitatea mea, unde nici când nu s'a constatat nepunctualitate ori restanțe, și nu se mire decât eu cu exemplul propriu pretind acesta și dela subalterni!

Cu mistificațiunile, calumniile și seducerile de prin diare, tot așa ca și cu întimidările și amenințările de prin Arad, pe mine nimeni nu mă va puté descuragia, nimeni nu mă va puté reținea dela împlinirea datorințelor, și chiar d-l Dr. Oncu, decât va fi forțat a declara conscientios, nu va nega, că eu nu aș fi întru toate în ordine

cu afacerile mele oficiali; precum din contră, tot condus de conscientă, va trebui să recunoscă, că afacerile d-sale în comitetul par. sunt tare neglese, superficiali și neconforme echității, lealității, dreptății și spiritului timpului, și nu va puté nega nici aceea, că d'ora i-ar lipsi voia și intențiunea de a mă discredita în jos și în sus, de a-mi devalua autoritatea și de a mă compromite. Și acestea toate le comite D-Sa în sfera activității sale ca președinte al comitetului parochial, în cetatea Arad, centrul comitatului și al diecesei, întru o corporațiune bisericescă, ce ar trebui să fiă modelul moralei, a disciplinei, a regulei și a ordinei!

Facă-și numai on. comitet par. datorința în înțelesul dispozițiunilor legii în parochia, căci peste celelalte greșeli omenesci, voi trece la ordinea zilei. Și nu-mi va cășuna supărare cu nici o formă de polemiă sofistică, ori calumnia tendențiosă, să iasă chiar din simplitatea celui cu „nexusul causal“; ori din faimosul tact și lexicon Ciorogăresc, ori în fine dela renumitul mărturisitor preotul Mladin din Curticiu, care se provóca la Mangra cu sémánța nazarină din Nr. 114 al „Tribunei“! „Risum teneatis!“ —

Voi mai reveni eu la situațiunea diecesei și la „Nazarenism“! Până atunci atrag atențiunea clerului asupra acestui conclus al conciliului „Tridentin“. „In clericos tamquam in speculum, qui oculos conijciunt, ex iisdem sumunt, quod imitentur“.

Așa Te poți nepóte părinte din Curticiu? — Favorite „Tribunesc“ — „Victoresc“!?

Moise Bocșan.

Cursul la bursa din Viena.

Din 31 August 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.35
Renta de coróne ung. 4%	99.55
Impr. cáil. fer. ung. în aur 4 1/2%	123.15
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.30
Oblig. cáil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.50
Bonari rurale ungare 4%	97.35
Bonari rurale croate-slavone.	97.50
Imprum. ung. cu premii	153.75
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	139.—
Renta de hârtie austr.	101.75
Renta de argint austr.	101.75
Renta de aur austr.	123.50
Losuri diu 1860.	145.50
Acții de ale Bâncei austro-ungară.	962.—

Acții de-ale Bâncei ung. de credit.	397.—
Acții de-ale Bâncei austr. de credit.	370.10
Napoleonori.	9.51
Mărci imperiale germane	58.60
London vista	119.55
Paris vista	47.50
Rente de coróne austr. 4%	101.20
Note italiene.	44.27 1/2

Cursul pietei Brașov.

Din 1 Septevre 1896.

Banconote rom. Cump.	9.46	Vënd.	9.49
Argint român. Cump.	9.40	Vënd.	9.45
Napoleon-d'or Cump.	9.49	Vënd.	9.51
Galbeni Cump.	5.60	Vënd.	5.65
Ruble rusesci Cump.	126. 1/2	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.30	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.60	Vënd.	—
Soris. fonc. Albina 5%	100.75	Vënd.	110.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Școlari în cost

primesce subscrisul, asigurând îngrijire conscientiosă. Se dá instrucțiã și în limba germană.

Fr. Wilh. Frank,

controlor la accisele orașului.

Brașov, Scheiu, Cacova Nr. 20.
1049,3—3

Anunțuri

(insertiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunț mai mult de odată se face scădemēt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

AVIS DE DANS.

Școla de dans Fiedler Brașov.

Am onóre a insciința pe m. o. public, stimați părinți și tutori, directori de institute și junimea amatóre de dans, că voi deschide în școla de dans fondată de rep. meu frate și bucurându-se de cel mai vechi și cel mai bun renume printre institutele de acum din Brașov urmărind același scop,

Curs de dans

de estimp la 1 Septevre 1896. — In școla mea se vor instrua afară de toate dansurile usitate și de regulile de bunapurtare încă și cele mai nouă noutăți din arta dansului punctual și după metoda cel mai lesnicies, tot odotă se va pune o mare grije întru supraveghierea elevilor.

Durata cursului 3 luni. — Onorariu cel obiciniuit.

Elevii se primese în toate zilele în localitățile școlei mele, Strada Hirscher Nr. 9, de dans și rog pe m. o. părinți și tinerimea a sêvêrși înscrierea pâna la deschidere, pentru ca nu cum-va din cauza de întârziere să sufere vr'o scădere la învățatură. — In fiă-care Duminecă vor fi exerciții libere de dans, ăr din timp în timp coterii închise, la care prucum și la cercetarea școlei mele de dans am onóre a invita pe M. O. public.

Rugându-mă a mi-se păstra încrederea de până acum voi stărui necontentit a o merita pe deplin, ăr cum-că am meritat-o și până acum o dovedesce reputațiunea școlei de dans Fiedler.

Cu înaltă stimă

LUISA FIEDLER.

Sora măestrului de dans Francisc Fiedler.

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni.	3 fl. —
Pe șese luni.	6 fl. —
Pe ună an.	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni.	10 fr.
Pe șese luni.	20 fr.
Pe ună an.	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an.	2 fl. —
Pe șese luni.	1 fl. —
Pe trei luni.	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an.	8 franci.
Pe șese luni.	4 franci.
Pe trei luni.	2 franci.

Abonamentele se facu mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se voru abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“